

N:o 138.

Af herr **K. F. G. Almqvist**, *i anledning af väckt förslag angående uppförande af en bro öfver stora Norrström i Stockholm.*

Vid 1900 års riksdag väcktes af undertecknad motion, hvari föreslogs, att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t i sammanhang med den föreslagna undersökningen angående ombyggnad af segelleden genom Mälaren låta verkställa undersökning samt upprätta plan och kostnadsförslag för en reglering af Mälarens vattenstånd i syfte att hålla vattnet i nämnda sjö såvidt möjligt i en konstant nivå, närmast öfverensstämmande med nuvarande medelvattenstånd, samt att Riksdagen ville för nämnda ändamål bevilja ett anslag af 10,000 kronor.

I motiveringen för denna hemställan erinrades, hurusom frågan om reglerandet af Mälarens vattenstånd såväl förekommit vid 1878 och 1882 års riksdagar som ock gjorts till föremål för domstols pröfning, då genom högsta domstolens dom den 31 december 1896 Mälarens strandägare måst afstå från vidare tanke på att genom en omreglering af Helgeandsholmens stränder erhålla ett större utlopp för nämnda sjö.

I berörda motion omnämndes äfven, att landshöfdingarne i Stockholms, Uppsala, Södermanlands och Västmanlands län på grund af talrika framställningar från deras respektive läns invånare i oktober 1898 ingått till Stockholms stadsfullmäktige med hemställan, huruvida icke stadsfullmäktige kunde befinnas villige att å hufudstadens vägnar vidtaga åtgärder för en reglering af Mälarens vattenstånd i syfte att, såvidt möj-

ligt, städse hålla vattnet vid en konstant nivå, närmast öfverensstämmande med nuvarande medelvattenstånd, men att stadsfullmäktige beslutat, att denna framställning ej skulle för det dåvarande föranleda någon åtgärd.

Slutligen påpekades också i motionen, att viktiga intressen skulle för staten vara att tillvarataga genom reglering af Mälarens vattenstånd, dels på grund däraf att staten själf vore den största strandägaren vid Mälaren, dels ock emedan det måste vara af största vikt för det allmänna att vid den tilltänkta om- och nybyggnaden af farleden genom Mälaren och den blifvande Sveakanalen erhålla en såvidt möjligt någorlunda konstant medelvattennivå.

Statsutskottet, som visserligen välvilligt yttrade sig öfver motionen, kunde dock på anförda skäl ej förorda bifall vare sig till Kungl. Maj:ts ofvannämnda förslag eller till min motion, och i enlighet härmed utföll Riksdagens beslut.

Med anledning af hvad som förekommit inom Riksdagen vid behandlingen af denna motion anbefalldes emellertid Kungl. Maj:t väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 8 juni 1900 att inkomma med yttrande, huruvida undersökning, afseende reglering af vattenståndet i Mälaren, borde genom det allmännas försorg vidtagas, och i sådant fall på hvad sätt denna undersökning lämpligen borde utföras.

På grund häraf hemställde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin skrifvelse den 14 januari 1901 om ett anslag å 36,000 kronor för bekostande af undersökningar ej mindre angående reglering af Mälarens vattenstånd i syfte att hålla dess vattenvariation inom möjligast trånga gränser och med nuvarande medelvattenstånd såsom normalt vattenstånd än ock angående kostnaden för ordnande af förenämnda farleder med alternativt 4,5 och 6 meters djup. I öfverensstämmelse med denna hemställan har Kungl. Maj:t samma år för ifrågavarande ändamål ställt en summa af 36,000 kronor till styrelsens förfogande att utgå från handels- och sjöfartsfonden.

Denna undersöknings utförande har varit anförtrodd åt majoren L. Broomé, hvilken den 13 oktober 1903 inlämnat sitt förslag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Nämnda styrelse har ännu ej inkommit till Kungl. Maj:t med yttrande och förslag i ärendet, men lärers detsamma, enligt hvad som upplysts, kunna vara att emotse inom närmaste framtiden.

Man saknar sålunda ännu kännedom om hvad som af styrelsen kan komma att föreslås för åstadkommande af Mälarens reglering, men an-

gående undersökningsförrättarens, major Broomé, nyssnämnda förslag yttras följande i Stockholms stads byggnadschefs tjänstememorial den 12 januari 1906.

»Förslaget är alternativt, och ett af dess alternativ innebär, att uti Norrströms båda grenar anläggas regleringsdammar såsom sektorluckor, förlagda uti den föreslagna bron i Drottninggatans förlängning. Genom att anlägga dammen i en bro i tre spann därstädes skulle, utom billigare anläggningskostnad, äfven vinnas den fördelen, att Norrströms utseende ej i nämnvärd mån förändras.

Förlägges däremot dammen väster om den föreslagna bron, kan ej undvikas, att densamma blifver, då sektorluckorna äro uppställda, i hög grad vanprydande, och det vore att beklaga, om en sådan skulle få anläggas. En reglering af Mälarens vattenstånd måste förr eller senare ske, och skulle bron nu komma att byggas utan hänsyn till regleringen och regleringsdammen sedan skulle uppföras väster om bron, hade man skapat ett i estetiskt hänseende obotligt ondt i hufvudstadens mest i ögonen fallande plats. Det vill alltså synas byggnadskontoret, *som om byggandet af bron i tre spann sammanhänger med Mälarens reglering och att en sådan bro ej bör byggas förr, än frågan om Mälarens reglering blifvit löst,*)* och i alla händelser ej förr, än väg- och vattenbyggnadsstyrelsen afgifvit yttrande i frågan.»

Äfven en annan af stadens myndigheter anser, att den dammbyggnad i Norrström, som kan erfordras för åstadkommande af en reglering af Mälarens vattenstånd, bör komma till utförande samtidigt med den ifrågasatta brobyggnaden. Stadsfullmäktiges beredningsutskott yttrar nämligen i sitt utlåtande den 18 januari detta år angående brobyggnadsfrågan följande:

»Det med brobyggnaden följande ansvaret gentemot strandägarne i Mälaren har man velat utsträcka ända därhän, att byggnadsföretaget skulle stå i nära samband med den vidtutseende frågan om reglering af vattenståndet i denna sjö. Såvidt utskottet kan finna, är dock sammanhanget mellan de båda frågorna inskränkt därtill, att anledning finnes till antagande, att den damm i Norrström, som till äfventyrs kan påkallas af en sådan sjöreglering, lämpligen kan anläggas under eller invid den nya bron.»

Det torde sålunda vara ganska visst, att den af Kungl. Maj:t anbefallda undersökningen för åstadkommande af en reglering af Mälarens

*) Kursiveradt af motionären.

vattenstånd och farleder gifvit vid handen, att regleringsdammars byggande är ett nödvändigt villkor för nämnda måls vinnande och att denna uppfattning jämväl delas af Stockholms stads byggnadschef och beredningsutskott.

I det förslag till aftal med Stockholms stad om utförande genom stadens försorg af en bro i tre spann öfver stora Norrström m. m., som genom skrifvelse den 1 mars detta år från fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret underställts Riksdagens pröfning, är emellertid endast den bestämmelsen gjord, att »staden åtager sig att, sedan vederbörligt tillstånd därtill erhållits, öfver stora Norrström mellan Strömgatan och Helgeandsholmen i Drottninggatans förlängning bygga och underhålla en bro i tre spann af sten eventuellt med inre hvalf af betonkonstruktion» — — — —

Inga föreskrifter finnas sålunda intagna i detta förslag därom, att vid denna brobyggnads utförande sådana byggnadsanordningar skola vidtagas, som möjliggöra, att *under bron* dammluckor för mälarvattnets reglering kunna byggas, så snart frågan om denna sjös reglering kan komma att blifva beslutad, antingen nu densamma kommer till utförande genom statens försorg eller med bidrag från de i sådant företag intresserade parter.

Man behöfver dock ej vara fackman för att inse, att sådana dammbyggnaders anordnande under bron skall blifva omöjliggjordt eller åtminstone i högsta grad försvåradt, om inga som helst hänsyn tagits härtill vid brons byggande.

Det torde ej heller behöfva befaras, att, om föreskrifter af här antydd art nu göras af Riksdagen, dessa skulle kunna föranleda, att hela aftalsförslaget går om intet, ty kostnaden för dessa anordningars vidtagande *samtidigt* med brons byggande kan väl knappast i någon afsevärd grad fördyra brobyggnadsföretaget.

Då det lärer vara meningen, att det processuella förfaringssättet skall komma till användning, då tillstånd till byggande af ifrågavarande bro kommer att sökas, torde det äfven ur denna synpunkt få anses önskligt, att redan vid frågans första behandling vid domstol detta tillstånd kommer att innefatta brons byggande *med* anordningar för uppsättande af dammluckor i bron.

Mälarens strandägare, för hvilka en reglering af nämnda sjös medelvattenstånd är långt viktigare än en sänkning, skola helt visst icke sätta sig emot dessa anordningars genomförande, då de härvidlag kunna och böra förbehålla sig lämpligt vederlag till undvikande af den förminskning

af utloppsarean i Norrström, som kan blifva en följd af den nya brons anläggning, och därvid fordra borttagandet af Helgeandsholmens i Norrström utskjutande hörn till fulla djupet.

Ty alla äro väl ense därom, att nämnda utskjutande hörn — den så kallade »puckeln» — som upptager en tredjedel af strömmens bredd och därtill gör vattenloppet krokigt, utgör en skamfläck för den nu snart färdigbyggda Helgeandsholmen och därmed för hela hufvudstaden och att, så snart man genom dammluckors anbringande under den nya bron kan förebygga ett alltför stort vattenflöde från Mälaren, dess bibehållande icke ur någon synpunkt kan försvaras, utan att dess borttagande i sammanhang med byggandet af den nya bron bör af alla parter eftersträvas.

På grund af hvad som sålunda anförts, får jag härmed vördsamt föreslå,

att Riksdagen, med godkännande i öfrigt af det förslag till aftal, som upprättats mellan fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret samt Stockholms stad om utförande genom stadens försorg af en bro öfver stora Norrström, ville besluta, att nämnda aftals 2 § skall erhålla följande förändrade lydelse:

§ 2.

Staden åtager sig att, sedan vederbörligt tillstånd därtill erhållits, öfver stora Norrström mellan Strömgatan och Helgeandsholmen i Drottninggatans förlängning bygga och underhålla en bro i tre spann af sten eventuellt med inre hvalf af betonstruktion *med anordning för dammluckors anbringande under densamma* äfvensom verkställa de anordningar med afseende på Strömgatan och dess kaj, som häraf förmedlas.

Det sammansatta stats- och bankouts-kottet, till hvilket denna motion torde remitteras, behagade företaga eventuell omredigering af ordalydelsen i förslaget.

Stockholm den 9 mars 1906.

Knut Almqvist.

I förestående motions syfte instämma:

C. J. Hammarström.

Viktor Larsson.

Axel Lundblad.

E. C. Kropp.

R. A. Wawrinsky.

W. Lundin.

O. Alfr. Berg.
